

Nr 200.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående ytterligare anslag till uppförande av byggnader för en vårdanstalt, avsedd för blinda med komplicerat lyte; given Stockholms slott den 7 april 1916.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att för uppförande, med av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet förordade avvikelser från förut framlagd plan, av byggnader för en vårdanstalt, avsedd för blinda med komplicerat lyte, utöver det för berörda ändamål redan beviljade anslaget av 521,000 kronor bevilja ytterligare ett belopp av 47,350 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

K. G. Westman.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 april 1916.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Westman anförde härefter:

Vårdanstalt
för blinda
med komplicerat lyte.

På av Kungl. Maj:t gjord framställning beslöt 1914 års senare riksdag att för anordnande genom statens försorg av nödig anstaltsvård för blinda med komplicerat lyte upprätta en för ändamålet erforderlig vårdanstalt. För uppförande, i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten Th. Kellgren utarbetade ritningar, av för anstalten behövligen byggnader med tillhörande anläggningar å ett av Lunds stad erbjudet tomtområde beviljade riksdagen tillika ett anslag å 521,000 kronor, varav på extra stat för år 1915 anvisades ett belopp av 150,000 kronor. Därjämte bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att vid den tid, då den föreslagna statsanstalten trädde i verksamhet, för statsverkets räkning övertaga

drottning Sofias stiftelses och den till denna stiftelse anknutna vårdanstaltens dåvarande tillgångar under utfästelse å statens sida om fullgörande av de särskilda villkor och förbehåll, som innehölles i stiftelsens reglemente eller eljest kunde vara fästade vid sagda tillgångar eller särskilda delar därav.

Till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 14 januari 1915 anförde jag, att det på grund av rådande ekonomiska förhållanden vore avsett, att av det för år 1915 anvisade beloppet, 150,000 kronor, endast en mindre del, förslagsvis beräknad till 10,000 kronor, skulle under sagda år tagas i anspråk, nämligen till vissa förberedande åtgärder för byggnadsarbetets utförande. Återstoden, 140,000 kronor, skulle reserveras för arbetets fortsatta bedrivande, när förhållandena ansåges sådant medgiva.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 januari 1915 meddelades föreskrifter rörande vissa förberedande åtgärder för byggnadsarbetets igångsättande. Därvid uppdrogs åt överintendentsämbetet att i samråd med högst tre särskilda sakkunniga, vilka chefen för ecklesiastikdepartementet skulle äga utse, dels, efter förhandlingar med vederbörande lokala myndigheter, före utgången av september 1915 till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande begränsningen av det tomtområde, som borde tagas i anspråk för ifrågavarande ändamål, vilket förslag skulle åtföljas av karta över området och plan till byggnadernas förläggande å detsamma, dels ock låta upprätta och till Kungl. Maj:t överlämna fullständiga ritningar till berörda byggnader jämte tillhörande kostnadsförslag.

Till sakkunniga att biträda överintendentsämbetet vid ifrågavarande uppdrags fullgörande utsåg jag den 4 februari 1915 föreståndarinnan för den med drottning Sofias stiftelse förenade vårdanstalten i Vänersborg, fru Elisabeth Anrep-Nordin och apotekaren i Lund Adolf Fredrik Montelin.

Med anledning av det överintendentsämbetet meddelade uppdraget överlämnade ämbetet, efter samråd med förenämnda sakkunniga samt förhandlingar med vederbörande lokala myndigheter, med utlåtande den 21 september 1915 till Kungl. Maj:t *dels* ett den 9 i samma månad utfärdat gåvobrev, varigenom drätselkammaren i Lund å stadens vägnar till Kungl. Maj:t och kronan under vissa åtaganden och förbehåll såsom gåva med full äganderätt till en statens anstalt för blindas utbildning, samt *dels* ett jordområde, omfattande fem hektar av stadens norra fälad och beläget på sätt närmare framginge av en av t. f. stadsingenjören Ivar Jakobsson år 1915 upprättad, ämbetets utlåtande jämväl bifogad karta, *dels* en av bemälda Jakobsson upprättad, den 29 april 1915 dagtecknad specialkarta, varå ifrågavarande område utmärkts och angivits omfatta 5 hektar, därav omkring 17,350 kvadratmeter av ägolotten nr 20

och omkring 32,650 kvadratmeter av ägolotten nr 21, *dels ock* plan till byggnadernas förläggande å området.

Vid föredragning av detta ärende den 3 december 1915 fann Kungl. Maj:t gott att, med förklarande att omförmälda gåvobrev blivit av Kungl. Maj:t godkänt, *dels* förordna, att till det av staden sålunda överlåtna området skulle i enlighet med av riksdagen fattat beslut förläggas en vårdanstalt för blinda med komplicerat lyte med i huvudsak den omfattning, som i ett av särskilda sakkunniga avgivet betänkande i ärendet angivits, *dels ock* uppdraga åt Kungl. Maj:ts befallningshavande i Malmöhus län att tillse, att ifrågavarande område bleve överlämnat gravationsfritt, ävensom föranstalta därom, att lagfart å området söktes; och borde, sedan lagfart beviljats, vederbörliga expeditioner härom jämte övriga handlingar angående området insändas till ecklesiastikdepartementet.

Överintendentsämbetet har vidare, på grund av Kungl. Maj:ts ovanberörda beslut den 29 januari 1915, med en den 31 mars 1916 till ecklesiastikdepartementet inkommen skrivelse överlämnat fullständiga ritningar till byggnadsföretaget jämte därtill hörande kostnadsberäkning och därvid ifrågasatt vissa ändringar i den riksdagen år 1914 underställda byggnadsplanen. Innan jag redogör för vad överintendentsämbetet i detta ärende nu anför, torde jag få göra följande erinringar beträffande byggnadsfrågans behandling, innan den år 1914 förelades riksdagen.

För utredning av frågan om vården av blinda dövstumma och blinda sinnesslöa m. fl. samt därmed sammanhängande spörsmål anlätades på sin tid två särskilda sakkunnignämnder, vilka var för sig inkommo med utlåtanden i ämnet. Det första utlåtandet avgavs i januari 1913 och det senare i april 1914. På dessa utlåtanden grundades den proposition (nr 195), som i ärendet avläts till 1914 års senare riksdag.

Vad särskilt angår byggnadsfrågan framlade den första sakkunnignämnden i sitt betänkande ett av ritningar och kostnadsberäkningar åtföljt byggnadsförslag. Ritningarna voro utarbetade av svenska fattigvårdsförbundets arkitekt, ovanbemälde Kellgren, vilken på grund av sin verksamhet med uppförande av fattiggårdar, sjukvårdsbyggnader och dylikt ansågs äga erfarenhet om för olika slag av vårdanstalter praktiskt och billigt byggnadssätt. Närmast var byggnadsförslaget avsett att komma till utförande å ett av den första sakkunnignämnden föreslaget område vid Hammarby i närheten av Uppsala. Enligt vad de senare sakkunniga förvissat sig om, kunde emellertid ritningarna i det hela användas, även om anstalten komme att uppföras å ett av dessa sakkunniga förordat område i Malmö,

och detsamma har vid sådant förhållande ansetts gälla även beträffande den numera beslutade Lundaförläggningen.

Ifrågavarande byggnadsprogram var grundat på vissa beräkningar rörande det sannolika antalet skyddslingar i de olika avdelningar, av vilka anstalten skulle bestå, nämligen skolhemmet, arbetshemmet och asylen. För dessa beräkningar lämnades en redogörelse i det vid propositionen till 1914 års senare riksdag fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 20 juni 1914, sid. 68—70. I enlighet härmed skulle de byggnader, som voro avsedda att i första hand uppföras, tillgodose behovet av utrymme i skolhemsavdelningen för all framtid och av platser inom arbetshemmet och asylen för det närvarande och en tid framåt; då framdeles behov skulle uppstå av ökat utrymme för arbetshemselever och av flera asylplatser, skulle utvidgning lätteligen kunna ske genom tillbyggnad. Ekonomi- och administrationslokaler tänktes redan från början uppförda i den omfattning, som skulle erfordras efter anstaltens framtida utvidgning.

Den beskrivning av byggnadsförslaget, de sakkunniga lämnat, hänför sig till en deras betänkande vidfogad plankarta, vilken torde få biläggas detta protokoll. Av den detaljerade beskrivningen torde jag här, under hänvisning i övrigt till nyssnämnda statsrådsprotokoll den 20 juni 1914, sid. 88—91, få meddela följande:

De för anstalten behövliga byggnaderna skulle utgöras, vid anstaltens första upprättande, av en byggnad för anstaltens skolavdelning (å plankartan betecknad med A); ett arbetshem (B); en asyl, inrymmande jämväl en för anstalten i dess helhet avsedd sjukavdelning (C); en ekonomibyggnad, gemensam för anstalten i dess helhet och avsedd att innehålla det nödiga utrymmet för kök, tvätt, bak och sömnad ävensom bostäder för ekonomipersonal och nattsköterskor samt matsalar för skolbarn, arbets elever, lärarpersonal, sköterskor och ekonomibetjäning m. m. (D); en mindre byggnad för anstaltens administrationslokaler och föreståndarinnans bostad (E); en portvaktsstuga (F); ett mindre stall, i samband med vilket ock skulle anordnas bostad för kusen (G); samt slutligen ett svinhus (H).

I fråga om utrymmet vore skolavdelningen beräknad för det för samma avdelning förutsatta elevantalet av 60. Beläggningsmöjligheten å denna avdelning hade dock ansetts försiktigtvis böra göras något större, för den händelse tillfälliga stegringar av elevantalet skulle äga rum. Därför hade särskilt de hithörande sovrummen så anordnats, att de, med fullt anlitande av utrymmet, kunde inhysa inemot ett tiotal elever utöver de 60. Arbetshemmet vore beräknat för 40, asylen för 50 jämte en för anstalten i dess helhet avsedd sjukavdelning av 10 platser. I likhet med skolan kunde dock asylen, om så tillfälligtvis behövdes, beläggas något drygare än som egentligen vore beräknat.

Vid framtida utvidgning av anstalten skulle tillkomma: utvidgning av arbetshemmet genom tillbyggnad, därav en första tillbyggnad, avsedd att möjliggöra arbetshemmets tillökning med 20 platser, vore å plankartan angiven (I); en ytterligare asylbyggnad med utrymme för 60 platser (K) samt ett ålderdomshem jämte sjukavdelning

- med tillhoppa omkring 40 platser (L), upptagande i sig den tidigare i första asylbyggnaden förlagda sjukavdelningen, vilken då i stället komme till användning för asylister. Skulle ytterligare utökning av arbetshemmet i en framtid behövas, kunde den ernås genom likartad tillbyggnad och med samma platsantal som den med I betecknade, men åt öster.

Vid anstaltens förläggning till den föreslagna tomten i Malmö skulle, enligt vad den senare sakkunnignämnden anført, någon förändring i det uppgjorda byggnadsförslaget troligen komma att föranledas därav, att byggnadsgrunden där vore så att säga mera lätthanterlig än marken vid Hammarby och tilläte en friare fördelning av det befintliga utrymmet. Vidare vore möjligt, att det skulle befinnas ändamålsenligast att vid anstalten utföra kokning med gas i stället för, på sätt ursprungligen avsetts, ångkökskokning, samt att fylla anstaltens brödbehov genom leverans utifrån, i vilken händelse en tilltänkt bageriavdelning inom anstalten skulle bortfalla. Ingen av nu antydda förändringar skulle fördyra anläggningen; några av dem vore uppenbarligen ägnade att förminska kostnaden. Vad sålunda sagts om anstaltens förläggning till Malmö ansågs i huvudsak äga tillämpning, även om densamma förlades till Lund.

Kostnaderna för den föreslagna anläggningen, förlagd till Hammarbyområdet, beräknades sålunda:

<i>Byggnader:</i>	Kronor.	Kronor.
Huvudbyggnad	240,000: —	
Asylbyggnad.....	81,000: —	
Administrationsbyggnad.....	22,300: —	
Portvaksbyggnad.....	9,900: —	
Stallbyggnad.....	9,600: —	
Svinhus.....	5,200: —	
Ritningar, kontroll, oförutsedda utgifter och dylikt.....	42,000: —	410,000: —

S. k. sanitära anläggningar:

Värmelednings- och varmvattensanläggningar.....	48,000: —	
150 m. 45 × 60 cm. kulvert för värmeledningar à kr. 20: —	3,000: —	
Vatten- och avloppsledningar inomhus samt inom området.....	40,400: —	
Vatten- och avloppsledningar utom området.....	16,400: —	
Elektriska ledningar inom- och utomhus.....	22,800: —	130,600: —

Yttre arbeten:

1,400 m. stängsel kring hela området à kr. 3: —	4,200: —	
210 m. stängsel kring promenadgårdar à kr. 10: —	2,100: —	
Eventuella sprängningar för ledningar.....	10,000: —	
740 m. vägar inom området à kr. 15: —	11,100: —	
Diverse planering och dylikt.....	17,000: —	44,400: —
		Summa 585,000: —

Sedan förslag framkommit om vårdanstaltens förläggande till Malmö, lät den senare sakkunnignämnden verkställa undersökning rörande de kostnader, anstalten skulle betinga, därest den i enlighet med de uppgjorda ritningarna uppfördes å förutnämnda tomtområde i Malmö. Denna undersökning ledde till det resultatet, att kostnaden för byggnader, sedan stallbyggnaden och svinhuset, såsom med hänsyn till därvarande förhållanden överflödiga, utgått ur förslaget samt kostnaden för övriga byggnader beräknats till ett något lägre belopp än enligt Hammarbyförslaget, skulle kunna nedbringas från 410,000 till 390,500 kronor, under det att slutsumman för s. k. sanitära anläggningar och för yttre arbeten, i Hammarbyförslaget upptagna till respektive 130,600 och 44,400 kronor, beräknades till respektive 93,000 och 18,500 kronor. Sammanlagda beloppet skulle sålunda, därest anstalten förlades till Malmö, utgöra 502,000 kronor i stället för, enligt Hammarbyförslaget, 585,000 kronor, och enligt de sakkunnigas uppgift funnes icke anledning antaga, att om anstalten uppfördes å det i Lund erbjudna området, någon avsevärd skillnad med avseende å själva anläggningskostnaden skulle uppkomma i förhållande till Malmöförslaget.

I byggnadsfrågan avgåvos utlåtanden av överintendentsämbetet, medicinalstyrelsen och folkskolöverstyrelsen, varjämte den första sakkunnignämnden till bemötande av gjorda anmärkningar inkom till ecklesiastikdepartementet med en skrivelse i ärendet. Jag torde få hänvisa till dessa yttranden, vilkas innehåll återgives i ovanberörda statsrådsprotokoll den 20 juni 1914, sid. 95—97, och här endast erinra, att i den till riksdagen avlätna framställningen det av den senare sakkunnignämnden angivna kostnadsbeloppet, 502,000 kronor, ansågs böra höjas till 521,000 kronor eller med 19,000 kronor, motsvarande den kostnadsökning, som skulle uppkomma därigenom att, på sätt av medicinalstyrelsen med instämmande från flera håll yrkats, övervåningen inom de till huvudbyggnadens flyglar förlagda skol- och arbetshemsavdelningarna uppfördes av sten i stället för av trä.

Mot den för byggnadsarbetets utförande begärda summan, 521,000 kronor, fann riksdagen icke anledning till erinran.

Jag återkommer nu till förutnämnda, den 31 mars 1916 inkomna skrivelse från överintendentsämbetet. Beträffande de med samma skrivelse överlämnade ritningarna anför ämbetet till en början följande:

Ämbetet hade uppdragit åt arkitekten Kellgren, vilken upprättat de skisser till ifrågavarande anstalt, som förelågo vid 1914 års senare riksdag, att uppgöra de begärda ritningarna; och hade Kellgren i anledning härav inkommit till ämbetet med ritningar i ämnet. Vid inom ämbetet verkställd granskning av dessa ritningar hade befunnits,

att ritningarna i huvudsak överensstämde med förenämnda, av riksdagen godtagna skisser.

Beträffande *huvudbyggnaderna* hade emellertid följande ändringar vidtagits:

1) Flyglarna hade enligt medicinalstyrelsens förslag ändrats till tvåvåningshus med vind i stället för å skiserna upptagna envåningshus med vindsvåning.

2) Trapporna på ömse sidor om mittpartiet hade gjorts något rymligare, varjämte mittpartiet i samband därmed erhållit en arkitektoniskt mera tillfredsställande utbildning.

3) I den bakom mittpartiet utskjutande ekonomifygeln hade inrymts bostad för en gift betjäningsskarl i stället för å skiserna angivna rum för tjänstepersonalen, varjämte för denna personal nytillkomna rum inretts å vinden i skolfygeln. Härutinnan ville ämbetet emellertid framhålla, att förenämnda bostad i det ursprungliga, för Hammarby avsedda förslaget anordnats i den till detta förslag hörande stallbyggnaden och avsetts för en kusk-vaktmästare. Vid förslag om anstaltens förläggning till Malmö eller Lund uteslöts emellertid stallbyggnaden, utan att samtidigt plats för vaktmästarbostad anordnades inom någon annan byggnad.

Uti sitt i april 1914 avgivna betänkande hade den senare sakkunnignämnden uttalat sig rörande den manliga personalen vid vårdanstalten och för denna personal erforderliga bostäder. Där anfördes, att enligt det förslag, som avsåge att förlägga anstalten vid Hammarby, skulle den manliga personalen utgöras av en maskinist-smed, en portvakt-skomakare och en kusk-vaktmästare. Sedan kuskyssslan genom anstaltens förflyttning till Malmö eller Lund blivit obehövlig, men å andra sidan genom denna förflyttning tillkommit arbete och tillsyn av en anstalten omgivande trädgård, ansåge sig de sakkunniga böra förorda anställandet av följande personal: en eldare, tillika kompetent att utföra en del mindre reparationer å anstaltens inventarier, en portvakt-skomakare och en vaktmästare, tillika gårdsskarl. Denne senare kallades å sid. 49 i betänkandet förste vaktmästare och ansåges givetvis böra jämte sin familj bo inom anstalten samt därvid hava fri värme och belysning. I fråga om avlöningsförmåner för de båda andra manliga befattningshavarna utginge de sakkunniga från att familjebostäder med fri värme och belysning bereddades inom anstalten jämväl för dessa.

På grund av vad nämnda sakkunniga sålunda uttalat och av de ytterligare skäl, som i ämnet framhållits av de utav chefen för ecklesiastikdepartementet tillkallade, i skrivelse den 4 februari 1915 omförmälda sakkunniga, fru Anrep-Nordin och apotekaren Montelin, hade ämbetet funnit, att förerämnda tre manliga befattningshavare borde vara bosatta inom anstalten. Ehuru sålunda allenast två bostäder för manlig, gift personal upptagits i de skisser, som förelågo vid riksdagens behandling av ärendet, hade ämbetet dock ansett sig böra i de nu framlagda ritningarna upptaga tre bostadslägenheter, två i portvaktstugan och en i ekonomifygeln.

Vidkommande *asylbyggnaden* hade överintendentensämbetet i underdånigt utlåtande den 4 mars 1913 rörande uppgjorda skissritningar till en vårdanstalt vid Hammarby erinrat, att en del rum för patienter förlagts rätt mot norr. Denna olägenhet hade ämbetet ansett böra undanröjas vid upprättandet av huvudritningarna, och hade detta ansetts, åtminstone delvis, kunna ske genom förflyttning av klosetter och badrum. I asylbyggnaden skulle enligt meranämnda skisser fem rum med plats för sammanlagt sju personer erhålla dagsljus allenast från norr. I de nu föreliggande huvudritningarna hade denna olägenhet visserligen icke kunnat helt undanröjas, i det att alltjämt tre rum, avsedda för tillsammans fyra personer, hade sina fönster mot norr, men detta syntes oundvikligt, såvida man icke ville framkalla ännu större olägenheter i andra

avseenden. I övrigt syntes icke några andra förändringar vid huvudritningarnas utarbetande hava behövt göras beträffande asylbyggnaden.

Med avseende å *administrations- och portvaksbyggnaderna* vore allenast att märka, att dessa byggnader enligt huvudritningarna — vilka avsågo en anstalt i Skåne — vore föreslagna att uppföras av sten i stället för av trä, vilket senare varit det naturliga materialet för dessa mindre byggnader, för den händelse anstalten förlagts till Hammarby.

Ämbetet ansågo, att de sålunda vidtagna förändringarna vore väl motiverade och att de icke kunde sägas i någon nämnvärd mån öka byggnadskostnaderna samt att de i varje fall uppvägdes av de förenklingar i utförandet, särskilt av grunder och socklar, som av arkitekten Kellgren nu föreslagits.

Beträffande kostnaderna för byggnadernas uppförande i enlighet med de föreliggande ritningarna anför överintendentensämbetet följande:

Enligt inom ämbetet uppgjorda beräkningar skulle kostnaderna för uppförandet av en vårdanstalt enligt nu föreliggande ritningar uppgå till

för huvudbyggnaden	kronor 291,340: —
» asylbyggnaden	» 85 370: —
» administrationsbyggnaden	» 25 000: —
» portvaktstuga	» 13 000: —
» värmeledning	» 73,000: —
» gas-, vatten- och avloppsledningar	» 54,000: —
» elektrisk belysningsanläggning	» 33,500: —
» yttre arbeten: stängsel ... kronor 4 650: —	
» planering och vägar	» 20,000: —
» ritningar, kontroll och resor	» 21,000: —
» oförutsedda utgifter	» 30,140: —

Summa kronor 651,000: —

Denna summa överstege det av riksdagen beviljade anslaget med 130,000 kronor eller med omkring 25 procent, vilket emellertid icke kunde anses överraskande, då man toge hänsyn till de nu rådande förhållandena. Någon utsikt att vid infordrande av entreprenadanbud erhålla nämnvärt lägre siffror än de angivna syntes knappast förefinnas.

För den händelse anläggningen i fråga skulle komma till stånd inom den närmaste framtiden och i den utsträckning, som av riksdagen godtagits, måste byggnadsanslaget sålunda höjas.

Överintendentensämbetet har emellertid ansett sig böra undersöka, huruvida man genom inskränkningar i lokalernas antal och storlek skulle kunna nedbringa kostnaderna, och anför ämbetet härom följande:

Ämbetet hade — efter samarbete med fru Anrep-Nordin — kommit till det resultat, att enda möjligheten att för ögonblicket i någon avsevärd mån närma sig den anslagna summan vore att ur programmet tills vidare utesluta asylbyggnaden ävensom reducera storleken på administrationsbyggnaden. Vad beträffade den förra av dessa åtgärder — vilken måste anses såsom en yttersta nödfallsutväg — förutsatte den, att huvudbyggnadens högra flygel, inrymmande arbetshemmet, redan nu utbyggdes till samma storlek.

som den vänstra. I denna tillbyggnad skulle kunna beredas plats för 35—40 av de 65 elever, för vilka asylbyggnaden avsetts. Även om en del asylelever någon tid framåt skulle kunna beredas plats inom anstalten i Vänersborg, erfordrades dock inom anstalten i Lund platser för sådana elever, som långa tider vore i arbete men tidtals måste interneras på asylavdelningen. Härjämte erfordrades plats för sjuka, då den i asylbyggnaden inrymda sjukavdelningen bortföller i samband med denna byggnads slopande.

Genom asylbyggnadens uteslutande ur planen skulle byggnadskostnaderna minskas med 122,000 kronor, varjämte genom tillbyggnaden till huvudbyggnadens högra flygel en ökning med 48,000 kronor skulle uppstå i kostnaderna; och skulle sålunda en besparing av 74,000 kronor göras.

Då austalten i fråga komme att förestås av en kvinna, torde administrationsbyggnadens storlek kunna minskas något. För den händelse föreståndarbostaden inskränktes till fem rum och kök jämte ett arbets- och mottagningsrum, torde kostnaderna för denna byggnad — som i övrigt behövde inrymma allenast lokal för en kassörska — kunna nedbringas till 19,000 kronor, varigenom alltså en ytterligare besparing av 6,000 kronor skulle uppstå.

Slutligen ansåge sig ämbetet böra ifrågasätta, huruvida icke rumshöjden i huvudbyggnadens övre våning borde sänkas från 3 till 2,7 meter, vilken senare höjd, i betraktande av byggnadens fria läge och under förutsättning av en rationell ventilering av rummen, måste betraktas såsom fullt tillräcklig; och skulle härigenom en besparing å 2,650 kronor kunna ytterligare göras.

Genom de av ämbetet till sänkande av kostnaderna föreslagna åtgärderna skulle det erforderliga anslaget sänkas med 82,650 kronor eller till 568,350 kronor, vadan ett belopp av 47,350 kronor skulle åtgå utöver det av riksdagen beviljade.

Departementsschefen.

Av det utav 1914 års senare riksdag för ifrågavarande ändamål beviljade byggnadsanslaget å 521,000 kronor har, såsom jag i det föregående nämnt, ett belopp av 150,000 kronor anvisats på extra stat för år 1915. Något ytterligare belopp för detta ändamål har icke uppförts i 1916 års riksstat eller av Kungl. Maj:t äskats för år 1917. I två vid innevarande års riksdag väckta motioner har emellertid framställning gjorts därom, att ytterligare 150,000 kronor av anslaget måtte anvisas på extra stat för år 1917.

Överintendentensämbetets nu föreliggande framställning giver emellertid vid handen, att byggnadsarbetet icke kan enligt den ursprungliga planen bringas till utförande för det av riksdagen beviljade anslagsbeloppet, 521,000 kronor, och även med de av ämbetet ifrågasatta inskränkningarna, vilka synas mig kunna tillstyrkas, skulle detta belopp komma att avsevärt överskridas. Några andra inskränkningar i byggnadsplanen, än som av ämbetet angivits, torde knappast kunna göras utan att de fördelar, som med anstaltens upprättande avsetts, i allt för hög grad äventyras. Vad särskilt beträffar föreståndarbostaden vill jag anmärka, att dess storlek

synes mig vara väl avpassad även med hänsyn därtill, att vid anstalten tilläventyrs kan komma att anställas manlig föreståndare.

De tryckta ekonomiska förhållandena hava vållat, att igångsättandet av omförmälda byggnadsföretag måst för någon tid uppskjutas. Om det nu, såsom jag hoppas, med hänsyn till det allmänna ekonomiska läget skall visa sig möjligt att utan längre uppskov fullfölja byggnadsföretaget, torde det, i anledning av vad jag nyss anfört, icke kunna undvikas att redan vid nu pågående riksmöte ånyo påkalla riksdagens medverkan i ärendet. Denna medverkan bör innebära icke allenast ett medgivande till de av överintendentsämbetet angivna, väsentliga inskränkningarna i byggnadsplanen utan även beviljande av det ytterligare anslag, som enligt ämbetets utredning är erforderligt.

Vad de ifrågasatta inskränkningarna beträffar skulle dessa avse, dels att asylbyggnaden tills vidare uteslutes ur byggnadsplanen, dels att administrationsbyggnadens storlek minskas, dels ock att rumshöjden i huvudbyggnadens övre våning nedsättes från 3 till 2,7 meter. Uteslutes asylbyggnaden, blir det emellertid nödvändigt att utbygga den flygel av huvudbyggnaden, som skulle inrymma arbetshemmet, till samma storlek som den andra, för skolhemmet avsedda flygeln. Efter dessa förändringar skulle kostnadssumman uppgå till 568,350 kronor, vilket belopp med 47,350 kronor överstiger det år 1914 beviljade anslaget. Ifrågavarande tilläggsbelopp, 47,350 kronor, torde nu böra äskas hos riksdagen, men det är icke erforderligt, att beloppet uppföres på 1917 års stat.

Då jag nu finner mig böra förorda, att byggnadsplanen inskränkes på sätt överintendentsämbetet ifrågasatt och att en framställning därom samt om beviljande av det erforderliga tilläggsanslaget avlåtes till riksdagen, vill jag likväl betona, att den tills vidare uteslutna asylbyggnaden måste senare komma till stånd. Den ifrågasatta reduktionen av byggnadsplanen innebär sålunda icke, att denna byggnad icke skall komma till utförande, utan allenast, att med byggnadens uppförande skall tills vidare anstå.

Jag hemställer sålunda, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för uppförande, med av mig förordade avvikelser från förut framlagd plan, av byggnader för en vårdanstalt, avsedd för blinda med komplicerat lyte, utöver det för berörda ändamål redan beviljade anslaget av 521,000 kronor bevilja ytterligare ett belopp av 47,350 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hemming Gadd.

Situationsplan

rörande tillämnad statsanstalt för blinda med komplicerat lyte, förlagd till det av första sakkunnignämnden föreslagna området vid Hammarby gård.

Beteckningar.

BYGGNADER.

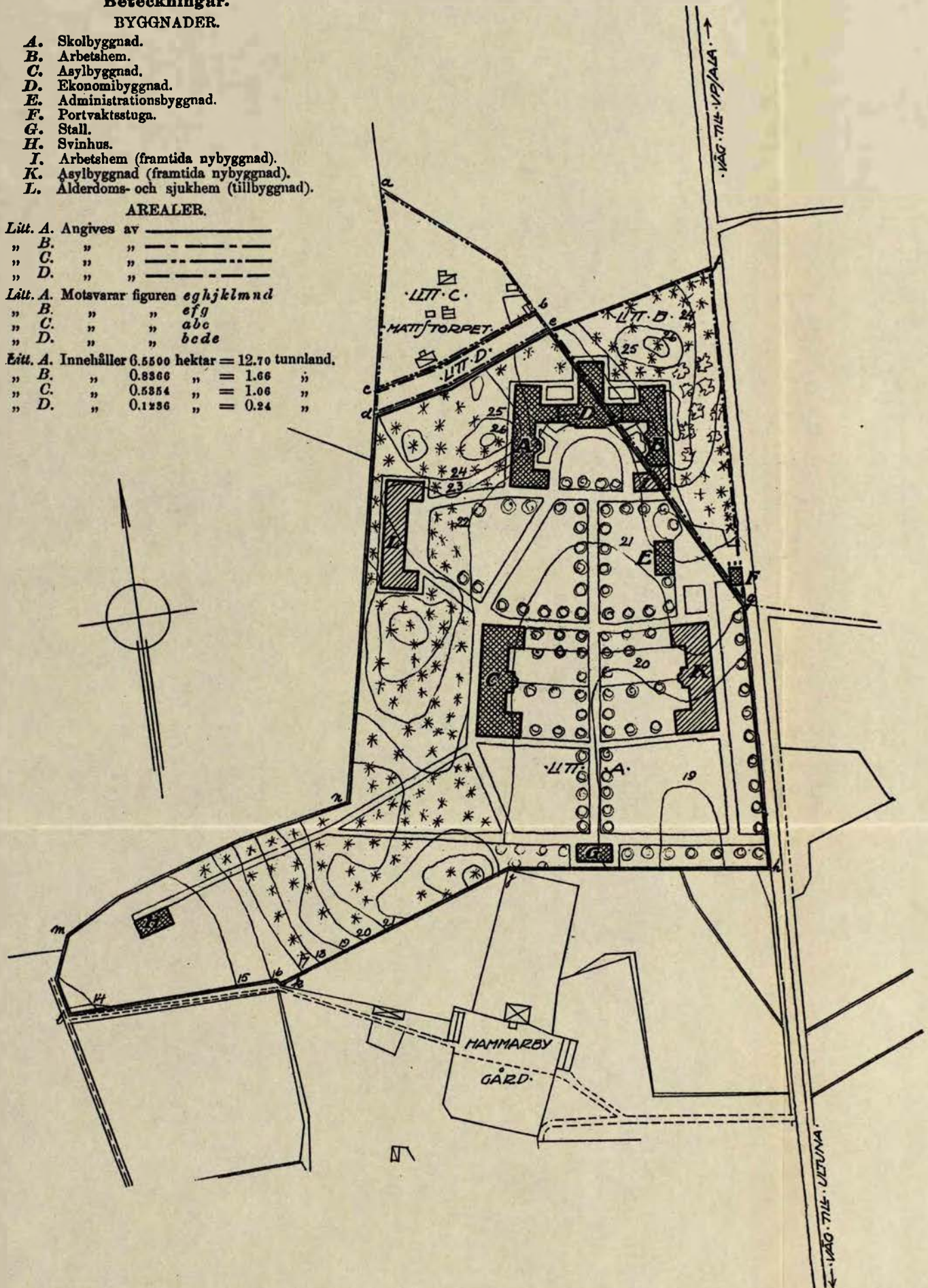
- A. Skolbyggnad.
- B. Arbetshem.
- C. Asylbyggnad.
- D. Ekonomibyggnad.
- E. Administrationsbyggnad.
- F. Portvaktstuga.
- G. Stall.
- H. Svinhus.
- I. Arbetshem (framtida nybyggnad).
- K. Asylbyggnad (framtida nybyggnad).
- L. Alderdoms- och sjukhem (tillbyggnad).

AREALER.

Litt. A.	Angives av	_____
" B.	"	_____
" C.	"	_____
" D.	"	_____

Litt. A.	Motsvarar figuren	eghijklmnd
" B.	"	efg
" C.	"	abc
" D.	"	bcde

Eitt. A.	Innehåller	6.5500 hektar	=	12.70 tunnland.
" B.	"	0.8366	"	= 1.66 "
" C.	"	0.5354	"	= 1.06 "
" D.	"	0.1236	"	= 0.24 "

Stockholm nov 1913
Theodor Berggren